

Говор првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на отварању скупа о Српско-америчким односима:

"Ваша екселенцијо амбасадоре,
Уважени гости,
Даме и господо,

Данас имам велику част да заједно са амбасадором Годфријем поздравим и свечано отворим скуп о Српско-америчким односима, у организацији Атлантског савета Србије и САД у Републици Србији.

Као и у свим другим сличним приликама, Министарство спољних послова и Влада Србије поздрављају иницијативе које за циљ имају боље међусобно разумевање као полазну основу за даље јачање билатералних односа са САД, који представљају један од наших спољно-политичких приоритета. Искрено сам уверен да ће овај скуп послужити сагледавању историјског контекста и осветљавању неких изразито позитивних искустава историјског савезништва, од тренутка признавања Краљевине Србије од стране САД, времена Балканских ратова, затим пред Први светски рат, периода између два светска рата, као и у доба Другог светског рата и послератног периода, када се тадашња Југославија суочавала са бројним изазовима.

{youtube}grAipDSYaQ0{/youtube}

Данашњи догађај представља јасну потврду настојања да наше односе оснажујемо не само на политичком и економском новоу, већ и кроз јачање научних, културних и свих других веза које ће наше државе и народе чинити ближе једне другима. Уверен сам да ћемо данас сви, а пре свега панелисти, искористити прилику да подсетимо на богат и садржајан историјат односа Србије и САД. Формално, наши односи су успостављени давне 1881. године, али не треба заборавити ни да први забележени предлог о успостављању дипломатских односа, сеже све до доба Кнеза Михаила, тј. до маја 1867. године и писма које је тадашњи амерички конзул у Румунији, Луј Чепкеј, упутио Стејт Департменту.

У готово 140 година дипломатских односа пролазили смо кроз много фаза, од којих нису баш све, као што то добро знате, биле позитивне и узајамно корисне, док се са неким изазовима и негативним перцепцијама и данас суочавамо и имамо различита гледишта по неким, за наше две земље, кључним питањима.

Ипак, овог пута желим да се фокусирам на позитивне аспекте наших односа и на преовлађујућу чињеницу да су у критичним тренуцима глобалних конфликта и светских ратова Србија и САД увек биле заједно на правој страни историје – залажући се за исте идеале и делећи осећај за исте опште вредности. На значај и размере међусобног поштовања подсећа вероватно и најдирљивији моменат у нашим односима када се 28. јула 1918. године, у част жртава нашег народа у Великом рату, српска застава завиорила на Белој кући, али и на свим америчким јавним институцијама. Тог дана је у црквама широм САД прочитано, а у свим утицајним дневним новинама и објављено, саопштење америчког председника Вудроа Вилсона који је, дирнут несагледивим жртвама и херојским делима српског народа, изразио дивљење „одважном српском народу“, који је, „због љубави према слободи“, како је говорио, „кренуо у борбу против знатно надмоћнијег непријатеља“. Била ми је изузетна част што сам 2018. године и сам имао прилику да и у Вашингтону, у Конгресу САД, као и у Београду, обележим овај датум, присећајући се са америчким пријатељима историјског савезништва наша два народа.

Важно је подсетити се угледних српских научника, попут Николе Тесле и Михајла Пупина, који су приближили Србију Америци, а њихова историјска достигнућа додатно повезала наша два народа и дала немерљив допринос човечанству. Додао бих веома битну улогу многих важних Американаца из круга око председника Вилсона, не само када се радило о Версајској конференцији, већ и о периоду пред Први светски рат и за време ослободилачких ратова Србије током Балканских ратова, што је допринело да се витални интереси Србије разумеју на ширем међународном плану.

Идући хронолошким редом, желео бих да истакнем да су односи САД и Југославије, у коју је Србија несебично унела своје жртве и своју државност, неретко су били диктирани турбуленцијама на глобалном плану, као и сложенем структуром наше државе у том периоду историје. Из периода нашег савезништва у Другом светском рату, подсетио бих на операцију „Халијард“ – највећи ваздушни мост у окупираној Европи, путем кога је спасено готово 500 оборених америчких пилота и ваздухопловног особља. Ова операција је, помало као парадигма наших односа, деценијама била обавијена велом тајне.

Такође, чак и у историјским околностима хладноратовских подела, чувана је и негована посебност наших односа, у оквиру којих ни идеолошке различитости нису успеле да претерано наруше пријатељска осећања и симпатије два народа. О томе говори период после Другог светског рата и подршка САД и многих западних земаља тадашњој Југославији у суочавању са изазовима које је донела Резолуција Информбироа, стварање Трећег Балканског пакта и трипартитне конференције САД, Француске и УК у подршци нашој земљи. И период до 90-тих година прошлог века карактерисао је високи степен сарадње и разумевања упркос идеолошким разликама. Иако је период од распада Југославије на овамо могуће оценити комплексним и вишеслојним када је реч о нашим односима, а што је условило и често супротстављено тумачење дешавања тих година, желим да останем оптимиста. Ово из разлога што управо кроз изазове са којима смо

суочени, морамо тежити константном и што отворенијем дијалогу кроз који бисмо идентификовали заједничке интересе као реалну и здраву основу за даље јачање и изградњу односа.

Даме и господо,

Данас, са задовољством могу да констатујем да сарадња са САД упркос реалним изазовима, бележи позитивну динамику. Последњих година интензивирањем је политички дијалог на свим нивоима и у бројним областима.

Као што сам на самом почетку истакао, унапређење односа са САД представља један од спољно-политичких приоритета Републике Србије, као израз уважавања значаја САД у глобалном међународном поретку и остваривању пројекције нашег региона као безбедносно и економски стабилног и демократски утемељеног дела уједињене европске заједнице држава.

Томе сведочи и управо окончана посета председника Александра Вучића Вашингтону, током које је имао важне разговоре са високим америчким званичницима на којима је поновљена недвосмислена и безусловна подршка наставку дијалога са Приштином и моменталном укидању такси које је Приштина незаконито увела Србији и БиХ, на чему смо посебно захвални.

Питање Косова и Метохије, које је за Србију од виталног националног интереса и представља највећи политичко-безбедносни изазов, такође је важна тема нашег политичког дијалога. Упркос разликама у ставовима, Србија остаје потпуно отворена за даље разговоре на техничком и политичком нивоу, при чему САД види као једног од кључних партнера у процесу постизања трајног и одрживог решења.

Надамо се да ће специјални изасланици САД Гренел и Палмер наставити свој конструктиван приступ и активан ангажман у превазилажењу застоја у дијалогу, као и да ће пружити помоћ у изналажењу обострано прихватљивог, фер и одрживог решења. Такође, да ће одмах након укидања незаконито уведених такси на робу из Р. Србије и БиХ, без додатног условљавања мерама реципроцитета, дијалог бити настављен у доброј вери.

Посебно ценимо подршку коју нам САД континуирано пружају у остваривању пуноправног чланства у Европској Унији, као нашег стратешког циља. Очување позитивне динамике у процесу европских интеграција је од кључног значаја за стабилност и развој Србије, али и целог региона. У том смислу, изражавам наду да ће САД наставити са активном подршком нашој земљи у остваривању тог циља.

Истакао бих и да је за нас јако важно јачање билатералне сарадње са САД и на другим пољима. Не занемарујући важност сарадње на пољима културе, науке, спорта и других области, ово се посебно односи на потребу за интензивирањем економских веза и сарадње са инвестиционим партнерима. Реформе и мере које спроводимо, између осталог, имају за циљ стварање још повољнијег и сигурнијег привредног амбијента који ће убрзати како привлачење и реализацију страних улагања, у којима су САД до данас учествовале са близу четири милијарде долара, тако и јачање српских привредних капацитета.

У својим односима са САД, као и у свом целокупном деловању на међународном плану, Србија настоји да се потврди као активан, одговоран и поуздан партнер који је истовремено и носилац регионалне стабилности. Почев од јачања регионалних односа,

стабилизације Западног Балкана и решавања отворених питања као предуслова за развој читавог региона, преко адекватног постављања према питањима попут мигрантске кризе, наставка успешне билатералне сарадње у борби против организованог криминала и међународног тероризма, учешћа у мировним мисијама, војној сарадњи са САД, где посебно значајно место представљају програми у оквиру државног партнерства Србије и Националне гарде Охаја који данас већ прерастају и у сферу цивилних односа – Србија показује спремност да преузме свој део одговорности на међународном плану. У том смислу, захвални смо на разумевању и подршци које САД показују у вези са нашим иницијативама попут „мини шенгена“, које треба да помогну у остваривању циљева усмерених на добробит читавог региона.

Закључујући, желим да истакнем да заједнички рад на даљем интензивирању билатералне сарадње и неговању добрих односа са САД представља један од најважнијих задатака српске дипломатије, као и министарства на чијем сам челу. Неговање наших односа није неопходност само због актуелних изазова и сложених геополитичких прилика широм света и многих актуелних безбедносних претњи које су недељиве у савременом добу, већ и због заједничких вредности које делимо, али и историјског наслеђа које нас веже. С тога, данашњи скуп посматрам као значајан корак усмерен на боље сагледавање српско-америчких односа и савезништава што само може да помогне постизању заједничког циља, односно, превазилажењу негативног наслеђа и перцепција и градњи основа за боље односе у будућности. С тим у вези, искористо бих ову прилику да изразим своју личну, као и спремност Министарства спољних послова, да у складу са својим могућностима подржимо реализацију оваквих активности у будућности.

Желим вам пуно успеха у раду и хвала вам на пажњи!"

{joomplucat:2070 limit=4|columns=4}

{youtube}S4WdE4jg7eY{/youtube}

{youtube}y9eCTETDUV4{/youtube}